

Deddf Seilwaith (Cymru) 2024

2024 dsc 3

RHAN 6

GORCHMYNION CYDSYNIAD SEILWAITH

Darpariaeth mewn gorchmynion sy'n awdurdodi caffael yn orfodol

64 Diben caniatáu awdurdodi caffael yn orfodol

- Ni chaiff gorchmyn cydsyniad seilwaith gynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael tir yn orfodol onid yw Gweinidogion Cymru yn fodlon bod yr amodau yn is-adrannau (2) a (3) wedi eu bodloni.
- Yr amod yw—
 - bod y tir yn ofynnol ar gyfer y datblygiad y mae'r cydsyniad seilwaith yn ymwneud ag ef,
 - bod y tir yn ofynnol er mwyn hwyluso'r datblygiad hwnnw neu fod y tir yn ddeilliadol i'r datblygiad hwnnw, neu
 - bod y tir yn dir amnewid sydd i'w roi yn gyfnewid am dir y gorchmyn o dan adran 70 neu 71.
- Yr amod yw bod achos cymhellol er budd y cyhoedd i'r tir gael ei gaffael yn orfodol.

65 Tir y gall awdurdodiad i gaffael yn orfodol ymwneud ag ef

- Ni chaiff gorchmyn cydsyniad seilwaith gynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael tir yn orfodol onid yw—
 - y tir yng Nghymru neu yn ardal forol Cymru, a
 - Gweinidogion Cymru yn fodlon bod un o'r amodau yn is-adrannau (2) i (4) wedi ei fodloni.
- Yr amod yw bod y cais am gydsyniad seilwaith wedi cynnwys archiad i awdurdodi caffael y tir yn orfodol.

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (3) Yr amod yw bod yr holl bersonau a chanddynt fuddiant yn y tir yn cydsynio i'r ddarpariaeth gael ei chynnwys.
- (4) Yr amod yw bod y weithdrefn a bennir mewn rheoliadau at ddiben yr adran hon wedi ei dilyn mewn perthynas â'r tir.

66 Cais am ddarpariaethau caffael yn orfodol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys mewn perthynas â gorchymyn cydsyniad seilwaith sy'n cynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael tir yn orfodol.
- (2) Mae Rhan 1 o [Ddeddf Prynu Gorfodol 1965 \(p. 56\)](#) (y weithdrefn prynu gorfodol) yn gymwys i gaffael tir yn orfodol o dan y gorchymyn—
 - (a) fel y mae'n gymwys i bryniant gorfodol y mae Rhan 2 o [Ddeddf Caffael Tir 1981 \(p. 67\)](#) yn gymwys iddo, a
 - (b) fel pe bai'r gorchymyn yn orchymyn prynu gorfodol o dan y Ddeddf honno.
- (3) Mae Rhan 1 o [Ddeddf Prynu Gorfodol 1965](#), fel y'i cymhwysir gan is-adran (2), yn cael effaith gan hepgor y darpariaethau a ganlyn—
 - (a) adran 4 (terfyn amser i arfer pwerau prynu gorfodol);
 - (b) adran 10 (digolledu am effaith niweidiol).
- (4) Mae is-adrannau (2) a (3) yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth i'r gwrthwyneb a wneir gan y gorchymyn cydsyniad seilwaith.

67 Digolledu am gaffael tir yn orfodol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys mewn perthynas â gorchymyn cydsyniad seilwaith sy'n cynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael tir yn orfodol.
- (2) Ni chaiff y gorchymyn gynnwys darpariaeth sy'n cael yr effaith o addasu cymhwysiad darpariaeth ddigolledu, ac eithrio i'r graddau sy'n angenrheidiol er mwyn cymhwyso'r ddarpariaeth i'r caffaeliad tir gorfodol a awdurdodir gan y gorchymyn.
- (3) Ni chaiff y gorchymyn gynnwys darpariaeth sy'n cael yr effaith o eithrio cymhwysiad darpariaeth ddigolledu.
- (4) "Darpariaeth ddigolledu" yw deddfiad sy'n ymwneud â digolledu am gaffael tir yn orfodol.

68 Tir ymgwymerwyr statudol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys mewn perthynas â thir ("tir ymgwymerwyr statudol")—
 - (a) os yw'r tir wedi ei gaffael gan ymgwymerwyr statudol at ddibenion eu hymgymeriad,
 - (b) os oes sylw wedi ei wneud ynghylch cais am gydsyniad seilwaith cyn i'r archwiliad o'r cais gael ei gwblhau, ac nad yw'r sylw wedi ei dynnu yn ôl, ac
 - (c) os yw Gweinidogion Cymru, o ganlyniad i'r sylw, wedi eu bodloni—
 - (i) y defnyddir y tir at ddibenion cyflawni ymgwymeriad yr ymgwymerwyr statudol, neu
 - (ii) y delir buddiant yn y tir at y dibenion hynny.

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (2) Ni chaiff gorchymyn cydsyniad seilwaith ond cynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael yn orfodol dir ymgwymerwyr statudol i'r graddau y bo Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni ynghylch y materion a nodir yn is-adran (3).
- (3) Y materion yw bod natur a lleoliad y tir yn golygu—
 - (a) y gellir ei brynu a pheidio â'i amnewid heb niwed difrifol i gyflawni'r ymgwymeriad, neu
 - (b) os caiff ei brynu y gellir ei amnewid am dir arall y mae'r ymgwymerwyr yn berchen arno, neu sydd ar gael iddynt i'w gaffael, heb niwed difrifol i gyflawni'r ymgwymeriad.
- (4) Nid yw is-adrannau (2) a (3) yn gymwys mewn achos sydd o fewn is-adran (5).
- (5) Ni chaiff gorchymyn cydsyniad seilwaith ond cynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael yn orfodol hawl dros dir ymgwymerwyr statudol drwy greu hawl newydd dros dir i'r graddau y bo Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni ynghylch y materion a nodir yn is-adran (6).
- (6) Y materion yw bod natur a lleoliad y tir yn golygu—
 - (a) y gellir prynu'r hawl heb niwed difrifol i gyflawni'r ymgwymeriad, neu
 - (b) y gall yr ymgwymerwyr unioni unrhyw niwed i gyflawni'r ymgwymeriad, o ganlyniad i gaffael yr hawl, drwy ddefnyddio tir arall y maent yn berchen arno neu sydd ar gael iddynt i'w gaffael.
- (7) Yn yr adran hon, mae i "ymgwymerwyr statudol" yr ystyr a roddir i "statutory undertakers" gan adran 8 o [Ddeddf Caffael Tir 1981 \(p. 67\)](#) ac mae hefyd yn cynnwys yr ymgwymerwyr—
 - (a) y tybir eu bod yn ymgwymerwyr statudol at ddibenion y Ddeddf honno, yn rhinwedd deddfiad arall;
 - (b) sy'n ymgwymerwyr statudol at ddibenion adran 16(1) a (2) o'r Ddeddf honno (gweler adran 16(3) o'r Ddeddf honno).
- (8) Wrth gymhwyso'r adran hon i ymgwymerwr statudol sy'n gorff gwasanaeth iechyd (fel y diffinnir "health service body" yn adran 60(7) o [Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol a Gofal Cymunedol 1990 \(p. 19\)](#)), mae cyfeiriadau at dir a gaffaelir gan yr ymgwymerwyr statudol neu sydd ar gael iddynt i'w gaffael i'w dehongli fel cyfeiriadau at dir a gaffaelir gan Weinidogion Cymru neu sydd ar gael iddynt i'w gaffael at ddibenion ei ddefnyddio neu ei feddiannu gan y corff.

69 Tir yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i dir y mae'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn berchen arno a ddelir gan yr Ymddiriedolaeth yn anhrosglwyddadwy.
- (2) Mae gorchymyn cydsyniad seilwaith yn ddarostyngedig i weithdrefn arbennig y Senedd, i'r graddau y bo'r gorchymyn yn awdurdodi caffael yn orfodol dir y mae'r adran hon yn gymwys iddo, os bodlonir yr amod yn is-adran (3).
- (3) Yr amod yw—
 - (a) bod yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol wedi gwneud sylw ynghylch y cais am y gorchymyn cydsyniad seilwaith cyn i'r archwiliad o'r cais gael ei gwblhau,
 - (b) bod y sylw yn cynnwys gwrthwynebiad i gaffael y tir yn orfodol, ac
 - (c) nad yw'r gwrthwynebiad wedi ei dynnu yn ôl.

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (4) Mewn achos y mae'r adran hon yn gymwys iddo ac y mae adran 70 neu 71 hefyd yn gymwys iddo, caiff gweithdrefn arbennig y Senedd—
- bod yn ofynnol gan is-adran (2) pa un a yw hefyd yn ofynnol gan adran 70(3) neu 71(2) ai peidio, a
 - bod yn ofynnol gan adran 70(3) neu 71(2) pa un a yw hefyd yn ofynnol gan is-adran (2) ai peidio.
- (5) Yn yr adran hon, ystyr “a ddelir yn anhrosglwyddadwy”, mewn perthynas â thir y mae'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn berchen arno, yw bod y tir yn anhrosglwyddadwy o dan adran 21 o [Ddeddf yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol 1907 \(p. cxxxvi\)](#) neu adran 8 o [Ddeddf yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol 1939 \(p. lxxxvi\)](#).

70 Tiroedd comin, mannau agored etc.: caffael tir yn orfodol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i unrhyw dir sy'n ffurfio rhan o dir comin, man agored neu randir tanwydd neu ardd gae.
- (2) Nid yw'r adran hon yn gymwys mewn achos y mae adran 71 yn gymwys iddo.
- (3) Mae gorchymyn cydsyniad seilwaith yn ddarostyngedig i weithdrefn arbennig y Senedd i'r graddau y bo'r gorchymyn yn awdurdodi caffael yn orfodol dir y mae'r adran hon yn gymwys iddo, oni fo—
- Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod un o is-adrannau (4) i (7) yn gymwys, a
 - y ffaith honno, a'r is-adran o dan sylw, wedi eu cofnodi yn y gorchymyn neu fel arall yn yr offeryn neu'r ddogfen arall sy'n cynnwys y gorchymyn.
- (4) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- os yw tir amnewid wedi ei roi neu os bydd yn cael ei roi yn gyfnewid am dir y gorchymyn, a
 - os yw'r tir amnewid wedi ei freinio neu y bydd yn cael ei freinio yn y darpar werthwr ac yn ddarostyngedig i'r un hawliau, ymddiriedolaethau a nodweddion ag sydd ynghlwm wrth dir y gorchymyn.
- (5) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- os yw tir y gorchymyn yn fan agored, neu'n ffurfio rhan o fan agored,
 - os nad yw unrhyw ran o dir y gorchymyn o unrhyw un neu ragor o'r disgrifiadau eraill yn is-adran (1),
 - os naill ai—
 - nad oes unrhyw dir addas ar gael i'w roi yn gyfnewid am dir y gorchymyn, neu
 - nad yw unrhyw dir addas sydd ar gael i'w roi yn gyfnewid ond ar gael am bris gormodol, a
 - os yw yn gryf er budd y cyhoedd iddi fod yn bosibl dechrau'r datblygiad y mae'r gorchymyn yn rhoi cydsyniad ar ei gyfer yn gynharach nag sy'n debygol o fod yn bosibl pe bai'r gorchymyn yn ddarostyngedig (i unrhyw raddau) i weithdrefn arbennig y Senedd.
- (6) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- os yw tir y gorchymyn yn fan agored, neu'n ffurfio rhan o fan agored,
 - os nad yw unrhyw ran o dir y gorchymyn o unrhyw un neu ragor o'r disgrifiadau eraill yn is-adran (1), ac

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (c) os yw tir y gorchymyn yn cael ei gaffael at ddiben dros dro (ond un hirhoedlog o bosibl).
- (7) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- (a) os nad yw tir y gorchymyn yn fwy na 200 metr sgwâr o faint neu os yw'n angenrheidiol er mwyn lledu neu ddraenio priffordd bresennol neu yn rhannol er mwyn lledu ac yn rhannol er mwyn draenio priffordd o'r fath, a
- (b) os yw rhoi tir arall yn gyfnewid yn ddiangen, naill ai er budd y personau, os oes rhai, sydd â hawlogaeth i hawliau comin neu hawliau eraill neu er budd y cyhoedd.
- (8) Os yw gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael yn orfodol dir y mae'r adran hon yn gymwys iddo, caiff gynnwys darpariaeth—
- (a) i freinio tir amnewid a roddir yn gyfnewid fel y'i crybwyllir yn is-adran (4)(a) yn y darpar werthwr ac yn ddarostyngedig i'r hawliau, yr ymddiriedolaethau a'r nodweddion a grybwyllir yn is-adran (4)(b), a
- (b) i ryddhau tir y gorchymyn rhag unrhyw hawliau, ymddiriedolaethau a nodweddion y mae'n ddarostyngedig iddynt.
- (9) Yn yr adran hon—
- ystyr “y darpar werthwr” (“*the prospective seller*”) yw'r person neu'r personau y breinir tir y gorchymyn ynddo neu ynddynt;
- ystyr “tir amnewid” (“*replacement land*”) yw tir nad yw'n ddim llai o ran arwynebedd na thir y gorchymyn ac nad yw'n ddim llai manteisiol i'r personau, os oes rhai, sydd â hawlogaeth i hawliau comin neu hawliau eraill, nac i'r cyhoedd;
- mae i “tir comin”, “rhandir tanwydd neu ardd gae” a “man agored” yr un ystyron ag a roddir i “common”, “fuel or field garden allotment” ac “open space” yn adran 19 o [Ddeddf Caffael Tir 1981 \(p. 67\)](#);
- ystyr “tir y gorchymyn” (“*order land*”) yw'r tir yr awdurdodir ei gaffael yn orfodol.

71 Tiroedd comin, manau agored etc.: caffael hawliau dros dir yn orfodol

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys i unrhyw dir sy'n ffurfio rhan o dir comin, man agored neu rhandir tanwydd neu ardd gae.
- (2) Mae gorchymyn cydsyniad seilwaith yn ddarostyngedig i weithdrefn arbennig y Senedd i'r graddau y bo'r gorchymyn yn awdurdodi caffael yn orfodol hawl dros dir y mae'r adran hon yn gymwys iddo drwy greu hawl newydd dros dir, oni fo—
- (a) Gweinidogion Cymru wedi eu bodloni bod un o is-adrannau (3) i (7) yn gymwys, a
- (b) y ffaith honno, a'r is-adran o dan sylw, wedi eu cofnodi yn y gorchymyn neu fel arall yn yr offeryn neu'r ddogfen arall sy'n cynnwys y gorchymyn.
- (3) Mae'r is-adran hon yn gymwys os na fydd tir y gorchymyn, pan fydd hawl y gorchymyn yn weithredol drosto, yn llai manteisiol nag yr oedd ynghynt i'r personau a ganlyn—
- (a) y personau y'i breinir ynddynt,
- (b) personau eraill, os oes rhai, sydd â hawlogaeth i hawliau comin neu hawliau eraill, ac
- (c) y cyhoedd.

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (4) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- (a) os yw tir amnewid wedi ei roi neu os bydd yn cael ei roi yn gyfnewid am hawl y gorchymyn, a
 - (b) os yw'r tir amnewid wedi ei freinio neu y bydd yn cael ei freinio yn y personau y breinir tir y gorchymyn ynddynt ac yn ddarostyngedig i'r un hawliau, ymddiriedolaethau a nodweddion ag sydd ynghlwm wrth dir y gorchymyn (gan anwybyddu'r gorchymyn cydsyniad seilwaith).
- (5) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- (a) os yw tir y gorchymyn yn fan agored, neu'n ffurfio rhan o fan agored,
 - (b) os nad yw unrhyw ran o dir y gorchymyn o unrhyw un neu ragor o'r disgrifiadau eraill yn is-adran (1),
 - (c) os naill ai—
 - (i) nad oes unrhyw dir addas ar gael i'w roi yn gyfnewid am hawl y gorchymyn, neu
 - (ii) nad yw unrhyw dir addas sydd ar gael i'w roi yn gyfnewid ond ar gael am bris gormodol, a
 - (d) os yw yn gryf er budd y cyhoedd iddi fod yn bosibl dechrau'r datblygiad y mae'r gorchymyn yn rhoi cydsyniad ar ei gyfer yn gynharach nag sy'n debygol o fod yn bosibl pe bai'r gorchymyn yn ddarostyngedig (i unrhyw raddau) i weithdrefn arbennig y Senedd.
- (6) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- (a) os yw tir y gorchymyn yn fan agored, neu'n ffurfio rhan o fan agored,
 - (b) os nad yw unrhyw ran o dir y gorchymyn o unrhyw un neu ragor o'r disgrifiadau eraill yn is-adran (1), ac
 - (c) os yw hawl y gorchymyn yn cael ei gaffael at ddiben dros dro (ond un hirhoedlog o bosibl).
- (7) Mae'r is-adran hon yn gymwys—
- (a) os nad yw tir y gorchymyn yn fwy na 200 metr sgwâr o faint neu os yw hawl y gorchymyn yn angenrheidiol mewn cysylltiad â lledu neu ddraenio priffordd bresennol neu mewn cysylltiad yn rhannol â lledu ac yn rhannol â draenio priffordd o'r fath, a
 - (b) os yw rhoi tir arall yn gyfnewid am hawl y gorchymyn yn ddiangen, naill ai er budd y personau, os oes rhai, sydd â hawlogaeth i hawliau comin neu hawliau eraill neu er budd y cyhoedd.
- (8) Os yw gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael yn orfodol hawl dros dir y mae'r adran hon yn gymwys iddo, caiff gynnwys darpariaeth—
- (a) i freinio tir amnewid a roddir yn gyfnewid fel y'i crybwyllir yn is-adran (4) (a) yn y personau y breinir tir y gorchymyn ynddynt ac yn ddarostyngedig i'r hawliau, yr ymddiriedolaethau a'r nodweddion a grybwyllir yn is-adran (4) (b), a
 - (b) i ryddhau tir y gorchymyn rhag unrhyw hawliau, ymddiriedolaethau a nodweddion y mae wedi bod yn ddarostyngedig iddynt yn flaenorol i'r graddau y byddai eu parhad yn anghyson ag arfer hawl y gorchymyn.
- (9) Yn yr adran hon—
- ystyr "hawl y gorchymyn" ("*the order right*") yw'r hawl yr awdurdodir ei chaffael yn orfodol;

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

ystyr “tir amnewid” (“*replacement land*”) yw tir a fydd yn ddigonol i ddigolledu'r personau a ganlyn am yr anfanteision sy'n deillio o gaffael hawl y gorchymyn yn orfodol—

- (a) y personau y breinir tir y gorchymyn ynddynt,
- (b) y personau, os oes rhai, sydd â hawlogaeth i hawliau comin neu hawliau eraill dros dir y gorchymyn, ac
- (c) y cyhoedd;

mae i “tir comin”, “rhandir tanwydd neu ardd gae” a “man agored” yr un ystyron ag a roddir i “common”, “fuel or field garden allotment” ac “open space” yn adran 19 o [Ddeddf Caffael Tir 1981](#) (p. 67);

ystyr “tir y gorchymyn” (“*the order land*”) yw'r tir y mae'r adran hon yn gymwys iddo y mae hawl y gorchymyn i fod yn arferadwy drosto.

72 Hysbysiad o awdurdodiad i gaffael yn orfodol

- (1) Rhaid i reoliadau wneud darpariaeth sy'n gosod gofynion ar ddarpar brynwr—
 - (a) i roi, i gyhoeddi ac i arddangos hysbysiad caffael gorfodol;
 - (b) i alluogi'r cyhoedd i weld copi o'r gorchymyn cydsyniad seilwaith y mae'r hysbysiad yn ymwneud ag ef.
- (2) Ystyr hysbysiad caffael gorfodol yw hysbysiad ar y ffurf a bennir mewn rheoliadau—
 - (a) sy'n disgrifio tir y gorchymyn,
 - (b) mewn achos pan fo'r gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael hawl dros dir yn orfodol drwy greu hawl newydd, sy'n disgrifio'r hawl,
 - (c) sy'n datgan bod y gorchymyn cydsyniad seilwaith yn cynnwys darpariaeth sy'n awdurdodi caffael hawl dros y tir yn orfodol drwy greu hawl drosto neu (yn ôl y digwydd) gaffael y tir yn orfodol,
 - (d) mewn achos pan fo'r gorchymyn yn cymhwysio Rhannau 2 a 3 o [Ddeddf Prynu Gorfodol \(Datganiadau Breinio\) 1981](#) (p. 66)—
 - (i) sy'n cynnwys datganiad a bennir mewn rheoliadau ynghylch effaith y Rhannau hynny, a
 - (ii) sy'n gwahodd unrhyw berson a fyddai â hawlogaeth i hawlio digollediad pe bai datganiad yn cael ei gwblhau o dan adran 4 o'r Ddeddf honno i roi gwybodaeth i'r darpar brynwr ynghylch enw a chyfeiriad y person a'i fuddiant yn y tir gan ddefnyddio ffurf a bennir mewn rheoliadau,
 - (e) sy'n datgan ymhle a phryd y mae copi o'r gorchymyn ar gael i edrych arno yn unol â rheoliadau o dan is-adran (1)(b), ac
 - (f) sy'n datgan na chaiff person a dramgwyddir gan y gorchymyn ond herio'r gorchymyn yn unol ag adran 96.
- (3) Yn yr adran hon—

ystyr “y darpar brynwr” (“*the prospective purchaser*”) yw—

 - (a) mewn achos pan fo'r gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael hawl dros dir yn orfodol drwy greu hawl newydd, y person y mae'r gorchymyn yn awdurdodi creu'r hawl er ei fudd;
 - (b) mewn unrhyw achos arall pan fo'r gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael tir yn orfodol, y person a awdurdodir gan y gorchymyn i gaffael y tir yn orfodol;

ystyr “tir y gorchymyn” (“*the order land*”) yw—

Statws This is the original version (as it was originally enacted). Dim ond ar
ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (a) mewn achos pan fo'r gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael hawl dros dir yn orfodol drwy greu hawl newydd, y tir y mae'r hawl i fod yn arferadwy drosto neu (yn achos cyfamod cyfyngol) y mae'n gymwys iddo;
 - (b) mewn unrhyw achos arall pan fo'r gorchymyn cydsyniad seilwaith yn awdurdodi caffael tir yn orfodol, y tir yr awdurdodir ei gaffael yn orfodol.
- (4) Rhaid i'r darpar brynwr anfon hysbysiad caffael gorfodol at y Prif Gofrestrydd Tir ac mae i fod yn bridiant tir lleol mewn cysylltiad â'r tir y mae'n ymwneud ag ef.